

# O lučko carinskoj službi

Ivo Tripković, viši pravni referent, Split

Brodovi mogu pristajati i zadržavati se na moru samo u lukama, otvorenim za saobraćaj, a oni, koji saobraćaju s inozemstvom, pograničnim rijekama i pograničnim jezerima, mogu pristajati samo u mjestima, gdje postoje carinarnice.

Treba naročito podvući, da je svrha carinske službe u tome da ne omogući izvoz odnosno uvoz robe bez državne kontrole. Država ovdje reguliše pitanje ocarinjenja robe, tako da će postaviti višu carinu za uvoz one robe, koja konkuriра domaćoj robi, a u izvjesnim slučajevima može uopće zabraniti uvoz izvjesne robe odnosno ograničiti njen uvoz za izvjesnu količinu. Država dakle može maksimalno odrediti, koliko se pojedine robe može uvesti. Ovaj princip vrijedi i za izvoz naše robe u inozemstvo.

Plovidba po teritorijalnom moru, na domaćem dijelu Dunava i na Neretvi od Metkovića do njenog ušća u more, podleži carinskom nadzoru. Carinski nadzor obuhvaća sve mjere, koje carinski organi poduzimaju radi osiguranja carinskog postupka s robom i putnicima pri prelasku carinske linije. Prema tome carinski nadzor obuhvaća: pregled i pretres prevoznih sredstava, koja prelaze carinsku liniju i plovnih objekata na obalnom moru; pregled i eventualni pretres putnika, koji prelaze carinsku liniju. Pored toga on obuhvaća čuvanje i pregled carinske robe kao i plombiranje prevoznih sredstava s robom, koja se šalje drugoj carinarnici na carinjenje ili se prevozi i najzad plombiranje robe, koja se prevozi obalnim morem FNRJ.

Kod carinske službe treba razlikovati manifest od carinske sprovodnice.

Manifest moraju imati svi oni brodovi, koji plove teritorijalnim morem, domaćim djelovima pograničnih jezera i međunarodno plovnim rije-

kama bilo da su puni tereta ili prazni. Za ispravnost manifesta odgovoran je zapovjednik broda. Manifest sadrži:

1. Ime broda i države, kojoj brod pripada, kao i ime zapovjednika broda;
2. Brojno stanje posade i putnika;
3. Vrstu i količinu tereta sa brojem koleta, markom, numerom, težinom i naznačenjem odakle je teret;
4. Prtljag putnika u koliko je s prtljažnicom, i
5. potrošni materijal i druge potrebe za pogon broda, a koji nisu u inventaru broda upisani.

Carinskom nadzoru ne podliježu domaći vojni brodovi, a ni strani, kojima je pristajanje dozvoljeno.

Odobrenja za pristanak broda u mrtvim lukama (gdje nema carinarnice ni lučkog ureda) izdaju se na pismenu molbu, u kojoj treba naznačiti za kakve se radnje izdaju odnosna odobrenja.

Brodovi, koji iz inozemstva dolaze ili u inozemstvo odlaze, mogu po dolasku odnosno prije odlaska pristati samo na određenom carinskom gatu odnosno određenom dijelu obale.

U lukama, otvorenim za inozemni saobraćaj, carinarnica u sporazumu sa lučkim organom određuje gat za pristajanje brodova, koji vrši saobraćaj s inozemstvom. Ovaj gat koji je određen za pristajanje, odvaja se s pregradom i obilježava zastavom na tabli i nazivom carinarnice s putokazom. Na izlasku s gata ispred ove pregrade nalaze se potrebne prostorije za vršenje carinske službe. Za pristajanje brodova, koji saobraćaju s inozemstvom, a u lukama, u kojima nema gata, određuje se dio obale.

Za pristajanje brodova izvan carinskog gata ili određenog dijela obale, potrebno je odobrenje carinarnice za svaki pojedini slučaj. Ujedno će

se ovim odobrenjem odrediti i mjere carinskog nadzora. Ovo odobrenje daju carinarnice u sporazumu s lučkim organima i to usmeno, ukoliko brod izvan određenog mjesta pristaje u nedostatku prostora, a u svakom drugom slučaju ovo se odobrenje daje pismeno.

Ako je brod, koji dolazi iz inozemstva ili odlazi u inozemstvo, bio nagnan višom silom, da pristane izvan carinskog gata ili određenog dijela obale i bude primoran uslijed nastalog nevremena, da robu iskrca, to u ovom slučaju treba naročito naglasiti, da brod ne smije robu iskrcati na obali, prije nego što dobije odobrenje carinarnice. Jedina iznimka jest, da privremeno i prije nego što je došlo odobrenje carinarnice istovari samo onu robu, koju je potrebno radi osiguranja staviti na obalu. Ali u ovom slučaju zapovjednik broda mora odmah najkraćim putem obavijestiti carinarnicu. Ako je carinarnica mnogo udaljena od približnog mjesta pristajanja, zapovjednik će obavijestiti najbliži Narodni odbor radi vršenja nadzora do dolaska carinskog službenika. Predstavnici broda i tereta mogu uz pratnju carinskog službenika dolaziti na brod i prije njegovog pristajanja uz gat. Za cijelo vrijeme, dok se brod zadržava u luci, predstavnici broda i tereta mogu slobodno dolaziti na brod.

Inozemni brodovi, koji plove obalnim morem (Dunavom i pograničnim jezerima) mogu se u domaćim lukama snabdjeivati gorivom, namirnicama i t. d. pod carinskim nadzorom bez plaćanja carinskih pristojba i bez odobrenja za izvoz, pod uvjetom reciprociteta.

Brodovi, koji plove obalnim morem FNRJ i u carinsko-pograničnom pojasu, podlože carinskom nadzoru. Međutim ovom nadzoru ne podleže brodovi u povlaštenoj plovidbi. To su oni brodovi, koji redovno saobraćaju obalnim morem i u carinskom pograničnom pojasu. Ovi brodovi imaju slijedeće povlastice:

1. Ne moraju sastavljati manifeste niti imati sprovodnice;
2. Mogu saobraćati i s lukama, zatvorenim za saobraćaj, prema odobrenom plovidbenom redu, i
3. mogu vršiti utovar, istovar i pretovar robe i putnika i danju i noću bez prisustva službenika za vršenje carinskog nadzora.

Odobrenje za povlaštenu plovidbu daju: carinarnice: Rijeka, Split, Dubrovnik, Hercegnovi i Beograd.

Brodarsko poduzeće, odnosno vlasnik broda, za koji se traži povlaštena plovidba, dužan je obratiti se carinarnici s molbom, u kojoj će imenovani brod i priložiti po jedan primjerak plovidbenog reda za svaku carinarnicu, koju dodiruje na plovidbenoj liniji. Po prijemu molbe carinarnica odmah izdaje traženo odobrenje.

Treba naglasiti, da se za robu, koja se utovaruje u domaćim lukama, manifesti sastavljaju poslije svršenog carinskog postupka, a potom se predaju carinarnici zajedno s carinskim ispravama.

Carinarnica sravnjuje manifeste sa priloženim ispravama u slučaju ispravnosti zavodi ih u kon-

trolnik manifesta, a na manifest stavlja potvrdu o ispravnom stanju sa naznačenjem rednog broja kontrolnika manifesta.

Prazne prostore na manifestima carinarnica prevlači dijagonalnim linijama tako, da se onemogućiti naknadno upisivanje.

U manifestima ne smije biti brisanja i preinačivanja, izuzev manje važnih ispravaka, koji će se službeno konstatirati na samim manifestima.

Ispravno sastavljene manifeste carinarnica po izvršenoj ovjeri predaje podnosiocu zajedno s carinskim ispravama, a neispravne manifeste vraća s primjedbama t. j. navodi u čemu se sastoje odnosne neispravnosti.

**Pregled broda** sastoji se u sravnjenju tereta s brodskim manifestom.

**Pretrës broda** poduzima se u slučaju opravdane sumnje radi pronalaska skrivene robe na brodu. U slučaju pronalaska takve robe brod se prema potrebi sprovodi najbližoj carinarnici.

Kad brod uplovi u domaću luku, zapovjednik broda predaje carinarnici manifest. Predaja se vrši, čim se od lučke kapetanije dobije slobodan saobraćaj.

U koliko brod nema robe za istovar, carinarnica sravnjuje manifest sa priloženim ispravama, a u slučaju ispravnog stanja stavlja na njega potvrdu o ispravnosti i vraća ga zapovjedniku broda.

Ukoliko brod ima robu za istovar, zapovjednik broda podnosi carinarnici manifest za robu, koja se prijavljuje za istovar. Istovar robe iz brodova vrši se na temelju manifesta.

Konačno iznašajući specifičnosti naslovnog članka, smatramo, da je potrebno detaljno rastumačiti carinsku sprovodnicu, pošto se sa ovim dokumentom dnevno susreću svi naši lučki uredi, gdje nema carinarnice, pa je razumljivo, da je za lučku službu ova isprava od naročite važnosti. Carinska sprovodnica sastoji se od dva istovjetna formulara, jedan se zove unikat i šalje se carinarnici odnosno onom lučkom uredu u mjestu, za koji je roba određena, a drugi duplikat, predaje se zapovjedniku broda, koji je dužan, netom dođe s brodom u odredište i netom dobije slobodan saobraćaj, da odnosni duplikat preda carinarnici, a ukoliko u tom mjestu nema carinarnice, onda lučkom uredu.

Carinska sprovodnica ispunjava se kod carinarnice mjesta odlaska broda, a ukoliko u tom mjestu nema Carinarnice onda kod lučkog ureda, a ako nema ni lučkog ureda onda kod Narodnog odbora. U carinskoj sprovodnici navada se: koja se roba upućuje u domaćem prometu kao i količina odnosne robe, te se naznačuje i sa kakvim sredstvom. Na pr.: niže navedena roba upućuje se u domaćem prometu iz Splita u Kotor sa m. b. »Njogoš« po zapovjedniku broda Perović Petru i to 5 sanduka suhih šljiva od ukupno 250 brutto kg., 10 sanduka tejestenine od ukupno 500 brutto kg i t. d. Nakon što su ovi podaci u sprovodnici napisani, zapovjednik broda na unikatu sprovodnice potvrdi prijem duplikata sprovodni-

ce i ujedno se obaveže, da će robu predati određenoj ustanovi ili poduzeću odnosno fizičkom licu, netom dođe u mjesto opredjeljenja robe. Kada zapovjednik broda stigne s robom u luku, odmah će nakon obavljenih lučkih formalnosti, (slobodan saobraćaj) otići do carinarnice i predat će duplikat carinske sprovodnice. U slučaju, da u tom mjestu nema carinarnice, onda će otići u lučki ured i predat će ovom uredu duplikat carinske sprovodnice. Kada službenik carinarnice odnosno lučkog ureda, od strane zapovjednika broda budu obavješteni, da je roba stigla, ti će službenici svojim potpisom potvrditi, da je faktično roba stigla, a ujedno će staviti službeni pečat i povratit će duplikat carinske sprovodnice onoj carinarnici, odnosno onom lučkom uredu, koji je izdao unikat carinske sprovodnice s duplikatom, a ujedno odrezat će jedan revers, koji se nalazi na duplikatu sprovodnice i isti će predati zapovjedniku broda. U ovom reversu potvrđuje se, da je zapovjednik broda predao carinarnici odnosno lučkom uredu unikat carinske sprovodnice,

te će se naznačiti pod kojim je brojem i pod kojim datumom predano.

Inače carinska sprovodnica služi za nadzor domaće robe u prijevozu iz jednog našeg mjesta u drugo, kada se taj prijevoz vrši plovnim prevoznim sredstvima (brodovima, šlepovima, motorima) koji plove rijekama, morima i jezerima. Ovaj je nadzor potreban zato, što se na moru ili rijekama, koje u cjelini ne pripadaju našoj teritoriji pruža mogućnost, da se takva roba ilegalno izveze u inostranstvo i pretovari na moru na neki strani brod ili pak istovari na stranu obalu, a osim toga pruža se mogućnost, da se takva roba zamijeni ili da primi naš brod stranu robu bez naplate carine i uveze pod vidom domaće robe.

Sve ovo izneseno ukazuje na jednu činjenicu, naime, da je lučko-carinska služba veoma važna grana pomorsko-privredne djelatnosti, pa su prema tome svi naši pomorsko-lučki i carinski organi i službenici dužni detaljno je poznavati, ako želimo ostvariti jedno normalno i kulantno poslovanje razvozne i tranzitne robe.